

KONYA'DA ARAŞTIRILMASI GEREKEN KONULAR

Konya'da öyle derinlemesine araştırılması gereken konular var ki, insan konu ile ilgilendiği zaman farkına varıyor. Meselâ Konya valileri, Konya belediye başkanları, Konya milletvekilleri, hatta Mevlâna Dergâhı postnisinleri derinlemesine ve sistemli bir şekilde araştırılmamıştır. Pek çok Mevlevî ileri geleni de öyle.

Maalesef pek çok Konya milletvekili ve belediye başkanının hayatı hakkında yeterli kadar bilgi sahibi değildir. Bazılarının vefat tarihi bile bilinmiyor. 1960 yılına kadar, "**Parlamento Tarihi**" isimli eserde milletvekilleri ile ilgili bilgi verilmişse de yeterli değil. Her ilin milletvekili ve senatörleri ayrı ayrı inceleme konusu yapılmalıdır. Meclis yeni farkına varmış olmalıdır ki, 23. Dönem Millet Meclisi Albümü'nde ilk defa milletvekilleri ile ilgili yeterli bilgi verilmiş.

Araştırılması gereken diğer bir konu, tarihî Konya mahalleleridir. Tarihî mahallelerin bir kısmı Selçuklu, Karamanoğlu bir kısmı da Osmanlı Döneminden gelmektedir. Mahalleler yazılırken, adının nereden geldiği, tarihi, sınırları, mahallede mevcut tarihî eserler, eğitim kurumları, sosyal yaşantı, yetiştirdiği önemli şahsiyetler, tanınmış aileler vs. konuları mutlaka vurgulanmalıdır. Şeriye sicillerinde mahallelerle ilgili son derece ilgi çekici kayıtlar var. Bunlar da gözden ırak tutulmamalı ve mutlaka araştırılmalıdır. Konya'da yapılan son değişikliklerle, küçük mahalleler birleştirilmiş ve pek çok kadim mahalle ismi tarihe karışmıştır. Bu mahalleler on-on beş yıl sonra unutulup gidecektir.

Bir de Konya'nın ilmüne, irfanına, kültürü-

M. Ali UZ

ne ve imarına hizmet eden köklü aileler var. Bu konuda da hiçbir araştırma yapılmamıştır. Bu ailelerin çoğu son dönemlerde buldukları mahalleleri, hatta doğup büyüdüğü şehri terk ederek başka yerlere gitmiş, bu sebeple o ailelerle ilişki kurma son derece zorlaşmıştır. Bazı ailelerin de soyu kesilmiş, devam etmemektedir. Bunlar da bir süre sonra unutulup gidecektir

Ayanbeyler, Karahafızlar, Ağazedeler, Dülgerzadeler, Kadir Şeyh-zadeler, Hocazadeler, Cincimeler,

Kaşıkçılar, Armağanlar, Kurşuncular, Samancılar, Kulluklar, Burhanzadeler, Ahaveynler, Kadızadeler, Kişnişçiler, Soğancılar, Alaybeyleri Müsevvitadeler, Hacıkaymaklar, Hacıveliler, Gevrakiler, Takvalar, Bakkalbaşılar, Kirişçiler, Keleşler, Taşpınarlılar, Uzluklar, Kadayıfçılar, Dedeler, Hacı Behcetler, Botsalılar, Ketenciler, Belviranlılar, Postalcızadeler, Çekirdekçiler, Koyunoğulları, Karpuzoğulları, Kürkçüler, Ayva-toğulları, Semerciler, Azimzadeler, İplikçiler, Hotamışlılar, Altıoklar, Hamdizadeler, Telliler, Termiyeciler, Avcılar, Fettahlar, Nurullahoğulları, Sandıkçılar, Nalçacılar, Çöğenler, Bayramzaler, Helvacızadeler, Bezirciler Hattatlar, Mullafoğulları, Topçuzadeler, Nakiboğulları, Babahasanlılar, Atçekenler, Abaoğulları, Oğlakçılar, Tahir Paşalar ve Tobbaşlar bir çırpıda aklımıza geliveren köklü aile unvanları, böyle daha yüzlerce sayılabilir.

Bu ailelerin içerisinde geçmişleri Selçuklu'ya ve Karamanoğlu'na kadar uzananları vardır. Bu konu da gerçekten araştırılmaya değer.

Yukarıdaki konular üniversitenin çeşitli bölümlerinde tez konusu olarak verilebilir.

OSMANLI YAZIŞMALARINDAN HATT-I HÜMÂYÜN

Osmanlı yönetim teşkilatında egemen gücü padişah oluşturur, bir danışma kurulu özelliğinde olan Divan-ı Hümayun ve üyeleri vekili olarak onun emirlerini yerine getirirlerdi. En son karar organı olması hasebiyle, devlet meseleleri divanda görüşüldükten sonra padişaha arz edilir ve onun varacağı sonuç uygulanırdı. Bu özelliğinden dolayı kuruluş yıllarında divana bizzat başkanlık ederek devlet işlerini doğrudan takip ederken, Fatih zamanından sonra bu toplantılara katılmayı bırakmış, önce kafes arkasından görüşmeleri dinlemiş, ardından da divan üyelerinin arza gelerek verdiği bilgiler ile devlet işlerine muktedir olmuştur. Divanda alınan karar arz sırasında sadrazam telhisleri ile sunulmuş, padişah da verdiği kararları berat, ferman vs. yazılarla ilgililere bildirmiştir. Bazen de herhangi bir iş için bizzat kendisi hatt-ı hüma-

yun kaleme almıştır. Burada hatt-ı hümayun hakkında bilgi verilip, özellikleri üzerinde durulacaktır.

HATT-I HÜMÂYÜN VE ÖZELLİKLERİ

Hatt-ı hümayun tabirini oluşturan “hat” kelimesi Arapça “yazi” anlamına gelmekte olup, “hümâyün” da padişaha aitlik bildirmektedir⁽¹⁾. Hatt-ı Hümayun ise, Cahit Baltacı’ya göre: “padişahın el yazası” manasında olup, onun yazılı emirlerini ifade etmekte, “sadrızamın telhisi üzerine hükümdarın emir, buyruk ve mütalasını ihtiva eden vesikaya verilen tanımı” karşılıyordu. Hatt-ı hümayunlara “hatt-ı şerif” de denilmekteydi⁽²⁾.

(1) Mehmet Zeki PAKALIN, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, İstanbul 1983, s. 767.

(2) İslâm Paleografyası (Diplomatik- Arşivcilik), İstanbul 1983, s. 42., Ferit DEVELLİOĞLU, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, (24. Baskı), Ankara 2007, s. 342.

Padişahlar III. Murat Devrine (1574-1595) kadar arz günlerinde sadrazam tarafından kendilerine arz edilen meseleler hakkında sözlü olarak mütabalarını belirtirler, sadrazamlar da buna göre gereğini yapardı. Bazı önemli tayinlerle ilgili hususlarda ise kendilerine yazılı olarak takdim edilen telhislerin üzerine emirlerini bizzat kendileri yazarlar ve iade ederlerdi⁽³⁾. III. Murat hükümdar olduktan sonra vezir-i azamlara güvenmeyip emirlerinin çoğunu yazılı olarak vermeye başlayınca padişah adına sadr olan tuğralı ferman ve beratlarla zamanla itibar edilmez olmuştur. bunun sonucunda XVII. yüzyılın ikinci yarısında, hatt-ı hümayun usulü Köprülüler tarafından makul bir şekil ile daha çok tercih edilir olmuştur. 1832 yılına kadar devam eden bu usul, bu tarihten sonra yerini irade sistemine bırakmıştır⁽⁴⁾.

Hatt-ı hümayunların birtakım özelliklerine göre gruplara ayrıldığı görülmektedir. Mübahat Kütükoğlu, Hatt-ı hümayunu: unvanına, beyaz üzerine ve telhis veya takrir üzerine yazılanlar olarak gruplandırma yapmıştır⁽⁵⁾.

Unvanına Hatt-ı Hümayunlar: “ferman ve beratların önemli olanlarında tuğranın üst, sağ ve sol taraflarında padişahın hattıyla ‘mucebince amel oluna’ ve ‘Mucebince amel ve hilâfından hazer oluna’ gibi ferman veya beratla yer alan hususların kursuz yerine getirilmesini bildiren emre” denir. Dua cümlecığı bulunan şekillerinin yanında emrin yerine getirilmesini bildiren kısımdan

önce fermanın gönderildiği grup hakkında taltif edici sözlerin yazıldığı da olurdu. Tuğranın değişik yerlerine yazılan bu hatt-ı hümayunlar, bir çerçeve içine alınarak etrafı tezhip yapıldığı gibi, tuğranın tezhipli kısmı içinde de yer alabilirdi. Bir ferman veya berat “*unvanına hatt-ı hümayun keşide olunmak için*” sadrazamın bir telhisi ile padişaha gönderilir ve ne sebepten hatt-ı hümayun istendiği izah edilirdi⁽⁶⁾.

Beyaz Üzerine Hatt-ı Hümayunlar: “*Padişahın bir arz veya telhis olmaksızın bir konuda re’sen verdiği emirler*” için kullanılan bir tabirdir. Bunlar devletin iç işleriyle ilgili olabileceği gibi, yabancı bir devlet mensubuna yazılacak name hakkında, halkın iâşesi, bir şehzade veya sultanın doğumu dolayısıyla şenlikler yapılmasını, birinin nefyini veya idamını bildirmek, sarayın tamir edilmesini emretmek için sadrazam ve sadaret kaymakamına yazılanlar dışında, hazineden para çekmek yahut darü’ssaade ağasına veya haremde kahya kadına direktif vermek gibi hususlarda olabilirdi. Sadrazama yazılan hatt-ı hümayunlarda “*Benim vezirim*”, şeklinde basit elkab kullanılırken, sadaret tevcihi bildirenler “*sen ki vezir-i azam ve vekil-i mutlak-ı hamiyet-alemim... paşasın*” şeklini alır; sadrazam serdar-ı Ekrem sıfatı ile sefere gittiği zaman ise “*Benim serdar-ı erkemim*” şeklindeki elkablarla yazılırdı. Bunların yanında padişah çeşitli mevki-lerde ilgili şahıslara yazdığı hatt-ı hümayunlarda genelde, “*sen ki*” ile başlar ve “*... valisi paşasın, kaptan-ı derya ... paşasın*” vb. şeklinde vazifesini ekleyerek hatta devam ederdi⁽⁷⁾.

(3) İsmail Hakkı UZUNÇARŞILI, “Hatt-ı Hümayûn”, *İslâm Ansiklopedisi*, M.E.B., V. , İstanbul 1967, s. 373.

(4) Ali AKTAN, *Osmanlı Paleografyası ve Siyasi Yazışmalar*, İstanbul 1995, s. 143.

(5) Mübahat S. KÜTÜKOĞLU, “Hatt-ı Hümayûn”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, XVI. , İstanbul 1997, s. 485.

(6) Mübahat S. KÜTÜKOĞLU, *Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik)*, İstanbul 1998, s. 173-174.

(7) KÜTÜKOĞLU, *aynı eser*, s. 175-176.

Telhis, Takrir ve Arz üzerine Hatt-ı Hümayunlar: “Çeşitli meselelerle ilgili olarak sadrazamın sunduğu telhis üzerine padişahın yazdığı emir veya karar verilen ad”dır. bu hatt-ı hümayunlar, II. Mahmut’un saltanatında (1808-1839) 1832-1834 yılları arasında yerini yavaş yavaş Mabeyn-i Hümayun başkatibinin padişahın iradesini bildirmesine bırakmıştır. Alt kademe yetkililerinin takrir, kaime ve şukka gibi yazıları ise çoğu zaman sadrazam tarafından aynı kağıt üzerine özetlenir ve padişaha sunulurdu. Bu tip belgelerde padişahın konuyla ilgili karar ve görüşünü bildiren hatt-ı hümayun takrir, kaime ve şukka üzerine yazılırdı⁽⁸⁾.

Arzuhal Özetleri Üzerine Hatt-ı Hümayunlar: Osmanlı Padişahları herhangi bir sebeple saray dışına çıktıklarında halk tarafından kendilerine arzuhaller sunulur, bunlar divanda görüşülerek karar bağlanır ve alınan karar arzuhal özetiyle birlikte padişaha verilirdi. Padişah konu ile ilgili emir ve görüşlerini kağıdın üst tarafına “mazurum olmuştur” ibaresiyle belirten hatt-ı hümayunu yazardı. Zamanla bu hattın yerini de Mabeyn-i Hümayun almıştır⁽⁹⁾.

Hatt-ı hümayunların bizzat padişah tarafından kaleme alındığını belirtmiştik. Bunun dışında zaman zaman Mabeyn-i hümayun başkatibi yahut sarayda bir vazifelinin hattıyla kaleme alınmış olanlarına da rastlanmıştır. Devlet işleriyle ilgili önemli meselelerde yazılanların müsveddeleri ise reisülküttap, kapitan paşa gibi önemli mevkilerce hazırlanırdı. Genellikle tarihi bulunmayan hatt-ı hümayunlar talik, talik kırması, nesih ve rik’a yazılıyla

yazılmıştır⁽¹⁰⁾.

SONUÇ

Osmanlılar, devlet bünyesinde düzgün bir idari sistem oluşturmuşlardır. Padişah yönetiminde yalnız bırakılmamış, hem yardımcı olmak hem de padişahı tamamen serbest bırakmamak için divan kurulmuş ve devletin hemen her alanında padişaha yardımcı olmuştur. Padişahlar ya devlet işleriyle bizzat meşgul olmuş ve yahut da görevlendirdikleri kişilerin verdiği bilgiler dahilinde ülkede merkezi yönetimi sağlamışlardır. Bu bilgilendirme işlemi sözlü olarak yapılabildiği gibi yazılı olarak da yapılmaktaydı. Berat, ferman, telhis vb. padişaha sunulan yazılı bilgiler maiyetindeyken, hatt-ı hümayun bunlardan farklı olarak bizzat padişah tarafından kaleme alınmakta idi.

KAYNAKÇA

AKTAN, Ali, *Osmanlı Paleografyası ve Siyasi Yazışmalar*, İstanbul 1995.

BALTACI, Cahit, *İslâm Paleografyası (Diplomatik- Arşivcilik)*, İstanbul 1983.

DEVELLİOĞLU, Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, (24. Baskı), Ankara 2007.

KÜTÜKOĞLU, Mübahat S. , *Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik)*, İstanbul 1998.

-----,
“Hatt-ı Hümayûn”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, XVI. , İstanbul 1997, s. 485-488.

UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, “Hatt-ı Hümayûn”, *İslâm Ansiklopedisi*, M.E.B. , İstanbul 1967, s. 373-375.

(8) KÜTÜKOĞLU, aynı madde, s. 487.

(9) KÜTÜKOĞLU, aynı madde, s. 487.

(10) AKTAN, aynı eser, s. 144.

II. MEŞRUTİYET DÖNEMİ KONYA BASININDA ÖĞRENCİ MAKALELERİ

Ahmet ÇELİK

celikahmet66@hotmail.com

1869 Konya Salnamesi'ne merkezde 67 okulda 1569 erkek, 1041 kız olmak 2610 civarında ilkokul öğrencisi eğitim görüyordu. Ayrıca 1'i Rum 1'i Ermeni olmak üzere gayri Müslimlerin açmış olduğu iki mektebe 120'si erkek, 106'sı kız olmak üzere 226 öğrenci okuyordu. Konya'da ilk rüştiyenin temelleri 1869 yılında atıldı.⁽¹⁾ İlk idadi ise 1889 da açılmıştır.⁽²⁾

Konya'da medrese sayısını 19. yüzyılın ortalarından itibaren artış kaydetmiştir. 1869 Salnamesine göre Konya merkezinde 38 medresede 830 öğrencisi eğitim görmekteydi. 1300 yılında 42 medrese bulunurken bu sayı 1322'de 56'yı bulur.

Mehmet Ferit Paşa'nın valiliği süresi içinde il içinde toplam 256 iptidai okul açılarak mevcudu 1687'ye çıkarılmıştır. Öğrenci sayısı ise 48.000'den 63.154 e yükselmiştir. Yine onun zamanında bir de sanat okulu açılmıştır.

1903 yılı salnamelerine göre Konya sancağında 451 medrese ve 12.000 öğrenci olduğu görülmektedir. Bu tarihten sonraki tespitlere göre Konya sancağında yeni açılanlarla birlikte sahip olduğu 576 medrese ile en çok medrese bulunan illerden birisidir.

1908'de başlayan II. Meşrutiyet Devrinde eğitim-öğretim işi bütün illerde olduğu gibi Konya'da da ısrarla ele alınmış birçok ilkokul ve meslek okulları açılmıştır.

1913'te çıkan Tedrisat-ı İptidaiye Kanunu ile ilk tahsil mecburi olmuştur.

1314 yılında medreselerin ıslahı ile ilgili saraya bir layiha sunan Şeyh Ali Efendizade Muhyiddin Efendi Konya'daki ilmi duruma ilişkin şu bilgiler veriyor: "Bugün Konya şehrinde dört beş bin talebe ders okuyor. Ne hocasına ne talebesine hükümet bir akçe bile iane vermediği halde yine bu zevat, dine hizmet fikriyle on beş yirmi seneler takat-fersâ olan mezahime katlanıyorlar. Bircümle kazalar müftülüklerini onlar ihrâz ediyorlar, yine onlardan başka kazalarda söz anlayan, hükümetin icrâatına muavenet eden, halife-i âdileye itâat lazım olduğunu söyleyen ahlâk-ı umûmiyeye hizmet edenlere tesadüf edilmiyor."

1919'da medrese adedi 576'ya çıkmış fakat öğrenci sayısı 13. 159'a düşmüştür. Bu da öğrencilerin medreselerden modern eğitim yapan kurumlara doğru bir akış gösterdiğini ifade etmektedir.

Konya'da basın alanında 1869'dan itibaren yayımına başlayan Konya adında tek bir resmi gazete vardır. Tek matbaa da hükümet konağındaki resmi matbaadır. İkinci Meşrutiyet'le birlikte özel gazete ve dergilerin sayısında bir artış olmuştur.

Anadolu (1908), Hakem (1909), Meşrik-i İrfan (1909), Çiftçi (1909), Şemş (1909), Babalık (1910), Meram (1910), Osmanlı (1911), Telgraf Haberleri (1918), Öğüt (1919), İntibah (1919), İbret (1919), Halk (1922) gazeteleri ile Barika (1909), Ufk-ı Atı

(1) 1869 Konya Salnamesi

(2) Hüseyin Köroğlu, Konya Lisesi Tarihi, Konya 1989, 12, 39; A. Şevki Duymaz, II. Abdülhamit Dönemi, İmar Faaliyetleri (Türkiye Örnekleri), Isparta 2003, (Yayınlanmamış Doktora tezi), 138

Meşrik-i İrfan

Konya

Hakem

(1911), Şahab (1911), Rehber (1913), Ocak (1917), Öksüz Yurtları (1917), Hak Yolu (1919) dergileri yayın hayatına girmiştir.⁽³⁾

Bu gazetelerden Hakem ve Osmanlı, Konya'da İttihat ve Terakki Partisi'nin sözcülüğünü yapmaktaydı. Meşrik-i İrfan ise önce Ahali Partisi sonra da Hürriyet ve İtilaf Partisinin sözcülüğünü yapmaktaydı. Meşrik-i İrfan bir parti gazetesi olup İttihat ve Terakki'ye muhaliftir.

Bu çalışmamızda İkinci Meşrutiyet Dönemi Osmanlı Konya'sındaki öğrencilerinin makalelerini o günlerde yayın hayatına giren Meşriki İrfan, Hakem, Konya dergilerinden derlemeye çalıştık. Yazıların ağırlıklı olarak Meşriki İrfan'da daha çok yayımlandığı görülmektedir.

1. PAŞA DAİRESİ VE ISLAH-I MEDARİS ÖĞRENCİLERİ:

Paşadairesi Medresesi'nde ve onun devamı olan İslahı Medariste okuyan Abdullah Tanrıkulu, Meğreli Rıza ve İbrahim Hakkı Konyalı gibi bazı öğrencilerin İslahı Medarisin bir nevi yazı atölyesi olan Meşriki İrfan ve İstanbul'da yayımlanan Beyanü'l-Hak, Ceride-i Sufiyye gibi süreli yayınlar vasıtasıyla matbuat hayatına girdiklerini görmekteyiz. Paşa Dairesi ve devamı olan İslahı Medaristen aldıkları eğitimle bir "ıslah toplumunun" fikri temellerini atmaya çalışan bu öğrencilerin gazetelerde tespit edebildiğimiz bazı makaleleri şunlardır.

a. Abdullah Tanrıkulu

Abdullah Tanrıkulu'na ait Meşrik-i İrfan'da 9 kadar makale tespit edilmiştir. Bu makalelerin 6 tanesinde "Paşa Dairesi Talebe-i Ulumdan" adıyla diğer üç tanesi de "İslah-ı Medaris-i İslamiye Cemiyet-i Hayriyesi Talebesi" adıyla yayımlanmıştır. Bu makaleler tarih sırasına göre şöyledir:

Abdullah Tanrıkulu

(3) Mehmet Önder, Konya Matbuat tarihi, 10, Konya 1949

1. Talebe-i ulumdan Abdullah, "Menba-ı İrfan Medresedir, Gülzar-ı Mearif Yine Medresedir", Meşrik-i İrfan, 26 Şubat, 1324,

2. Sami Bekir Paşa Dairesinde Talebe-i ulumdan Bozkırlı Yusuf Efendizade Abdullah, adsız bir makale, Meşrik-i İrfan, 19 Mart 1325,

3. Paşa Dairesi Talebe-i ulumdan Abdullah, "Dinperver Olmayan Vatanperver Olamaz Veya Hürriyetperverliğin Mabuğata Tatbiki", Meşrik-i İrfan, 9 ağustos, 1909

4. Paşa Dairesi Talebe-i ulumdan Abdullah, "Makale-i Diniyeden ma ba'dı", Meşrik-i İrfan, 16 Ağustos, 1909,

5. Paşa Dairesi Talebe-i ulumdan Abdullah, "Osmanlılar Zül Ve Meskeneti Kabul Etmedi Ve Etmeyecektir", Meşrik-i İrfan, 19 Ağustos 1909

6. Paşa Dairesi Talebe-i ulumdan Abdullah, "Hükümün Acibesi Yahut Kısas İle İdamın Farkı", Meşrik-i İrfan, 26 Ağustos 1909

Abdullah Tanrıkulu'nun üç makalesi de "İslah-ı Medaris-i İslamiye Cemiyet-i Hayriyesi talebesi" adıyla yayımlanmıştır Bu makaleler de tarih sırasına göre şöyledir:

1. İslah-ı Medaris-i İslamiye Cemiyet-i Hayriyesi talebesinden Abdullah, "İlm-i Mevalidin Şeriat-ı Garaya Hizmeti Veya Tahsilin Sarıklılara Lüzumu", Meşrik-i İrfan, 26 Mayıs 1910

2. İslah-ı Medaris-i İslamiye Cemiyet-i Hayriyesi talebesinden Abdullah, "İlm-i Mevalidin Şeriat-ı Garaya Hizmeti Veya Tahsilin Sarıklılara Lüzumu", Meşrik-i İrfan, 9 Haziran 1910

3. İslah-ı Medaris-i İslamiye Cemiyet-i Hayriyesi talebesinden Abdullah, "İlm-i Mevalidin Şeriat-ı Garaya Hizmeti Veya Tahsilin Sarıklılara Lüzumu", Meşrik-i İrfan, 16 Haziran 1910

b. Meğreli Rıza

Meğreli Rıza'nın Konya Meşrik-i İrfan gazetesinde dört makalesi tespit edilmiştir.

1. Konya'da Bekir Sami Paşa Medresesi Talebe-i ulumdan Beşkazalı Rıza, Hakem gazetesine eleştiri, Meşrik-i İrfan, 4 Mart 1325

2. Konya'da Bekir Sami Paşa Medresesi Talebe-i ulumdan Beşkazalı Rıza, Cevabım, Meşrik-i İrfan, 19 Mart 1325

3. Sami Paşa Medresesi talebesinden Meğreli Rıza, Eleştiri, Meşrik-i İrfan, 3 kanunisanı 1909

4. Talebeden Rıza, Yardımlaşma, Meşrik-i İrfan, 9 Kanunisanı 1909

Ayrıca İstanbul basınından Beyanülhak'ta:

1. Meğreli Rıza, "Hakikat Uğrun-da" Beyanülhak sayfa: 1673-1675, "Meşrik-i İrfan'da görülmüştür" başlığı altında

2. İslah-ı Medaris talebesinden Rıza, Cuma Nazmı Saatinde Ticaret Yapılmasını Eleştiri. Beyanülhak, sayfa: 1492-1493, "Meşrik-i İrfan'da görülmüştür" başlığı altında

c-İbrahim Hakkı Konyalı

Basın hayatının ömrünün sonuna kadar sürdüren İbrahim Hakkı Konyalı ise ilk makalesini Meşrik-i İrfan'da neşretmiş ve daha sonra İntibah (1919) ve Hakyolu dergilerini çıkartmıştır.

d-Buharalizade Saatçi Osman Efendi

Bunun dışında Saatçi Osman Efendi'nin 1910 yılı imtihanları sonrası yaptığı konuşma metnini Konya basınından Meşrik-i İrfan yayınladığı gibi İstanbul basınından Beyanülhak dergisi 7 Mart 1327 tarihli nüshasında yayımlamıştır.⁽⁴⁾

(4) Beyanülhak 7 Mart 1327/18 Rebiülevvel 1329, 4/1901-1902

2. KARAHÜYÜKLÜ MEDRESESİ ÖĞRENCİLERİ:

Bozkırlı Nazif

Karahüyük Medresesi talebesinden, Bozkırlı Mehmed Efendizade Nazif, Meşriki İrfan, sayı: 8, 7, 10

3. KAFALI MEDRESESİ ÖĞRENCİLERİ:

Hafız Hasan

Kafalı Dairesinden Talebe-i ulumdan, Bozkır'ın Yalılıyük'den Hafız hasan, Meşriki İrfan, sayı: 12

4. ZİYAYİYE MEDRESESİ ÖĞRENCİLERİ:

Bolvadinli Fehmi

Ziyaiye Medresesinden Bolvadinli Fehmi, Meşriki İrfan, sayı: 124

5. SÜLEYMANİYE MEDRESESİ ÖĞRENCİLERİ:

Ali

Süleymaniye Medresesinde talebe-i ulumundan Ali, Meşriki İrfan, sayı: 173

6. İRFANİYE MEDRESESİ ÖĞRENCİLERİ:

Hadimizade Ahmed Efendizade Musa kazım

İrfaniye dairesinde talebe-i ulumdan, Hadimizade Ahmed Efendizade Musa kazım, Hakem, sayı: 5886

7. MEKTEBİ HUKUK ÖĞRENCİLERİ

A-Manısalı M. Nuri

Mekteb-i Hukuk Talebesinden Manısalı M. Nuri, Meşriki İrfan, sayı: 118, 120, 126 (Bu yazıya cevap Seydişehirli Zeki, 128), 164, 168,173

B- Kayserili Ahmed Zeki

Konya Mekteb-i Hukuk Talebesinden, Meşriki İrfan, sayı: 151, 201, 209, 211, 218

C-Seydişehirli Ahmed Burha-

Meğreli Rıza

İbrahim Hakkı Konyalı

neddin,

Konya Mektebi Hukuk Talebesinden Seydişehirli Ahmed Burhaneddin, Konya Vilayet gazetesi, Kalem, 4 Muharrem 1327

D- Süleyman Necati

Mektebi hukuk talebesi namına Süleyman Necati, Hakem, sayı: 4375, 4492, 5896, 5899, 5927, 5932

8. DARU'L-MUALLİMİN ÖĞRENCİLERİ

Sivaslı Yusuf Ziyaeddin

Sivaslı Yusuf Ziyaeddin Konya Daru'l-muallimin talebesinden Meşriki İrfan, sayı: 171

9. MEKTEB-İ İDADİ ÖĞRENCİLERİ

A-Mehmet Hulusi

Konya Mekteb-i idadisi, müntehi sınıfı nehari Talebesinden Mehmet Hulusi, Meşriki İrfan, sayı: 150, 168

B-Salahaddin Enis

Mekteb-i İdadi Talebesinden Salahaddin Enis, Meşriki İrfan, sayı: 191, 195, 197, 199

10. OKULU TESBİT EDİLEMIYENLER

A-Alaiyeli Mehmet Tevfik

Talebe-i ulumdan Alaiyeli Mehmet Tevfik, Meşriki İrfan, sayı: 9

B-Mehmet Emin

Talebeden Mehmet Emin, Meşriki İrfan, sayı: 11

11. KONYA DIŞINDAN YAZI YAZAN ÖĞRENCİLER

Beşir Fuad

Nevşehir Anasır-ı Muhtelif mektebi idadisi Şakirdanından 4 Numaralı Beşir Fuad, Meşriki İrfan, sayı: 124

KAYNAKLAR:

Konya salnameleri
Beyanülhak Dergisi
Hakem Dergisi

II. Abdülhamit Dönemi, İmar Faaliyetleri (Türkiye Örnekleri), A. Şevki Duymaz, Isparta 2003, (Yayınlanmamış Doktora tezi),

Konya Dergisi

Konya Basın Tarihi, Caner Arabacı Bünyamin Ayhan, Adem Demirosoy, hakan Aydın, Konya 2009

Konya Lisesi Tarihi, Hüseyin Köroğlu, Konya 1989,

Konya Matbuat tarihi, Mehmet Önder, Konya 1949

Meşrik-i İrfan dergisi

Aczimin Giryesi

Müşfik bir el...

Derdim öyle büyük ki ifadeye sığmıyor.
Bir dert ortağı bekledim, yazık ki doğmuyor.
"Ümitsiz olma" deyip uzattığım elime,
Aradan yıllar geçti, müşfik bir el değmiyor.

Ahmet Sergi

BİR KÜLTÜR ÂŞIĞI; FAHİRİ ÖZPARLAK BEY VE KOYUNOĞLU MÜZESİ

M. Sabri DOĞAN*
Koyunoğlu Müzesi,
Arkeolog, Konya-2008

Bilindiği üzere insan eşref-i mahlûkattır; yani yaratılmışların en şerefliisidir. Bu fitrata yaratılan insanın en önemli görevlerinden birisi de dünyası ve ahireti için çalışmasıdır. İşte bu yüzden çalışmanın önemi ayet ve hadislerde önemle vurgulanmıştır. Bırakın insanı, tüm kainat bile durmak bilmeyen bir çalışma içinde olup, hatta hayvanlar ve bitkiler bile yaratılış gayelerine uygun olarak sürekli bir hareket halindedir.

Yukarıda kısaca değindiğimiz devinime insan fitratı açısından güzel bir örnek ise hizmet ve çalışma azmiyle yanıp tutuşan Araştırmacı-Yazar Fahri Özparlak Bey'dir. Hayatının her anı çalışma, araştırma ve hizmetle dolu dolu geçen Fahri Özparlak Bey'in, Koyunoğlu Müzesi ve Kütüphanesi'ne yaptığı değerli hizmetleri anlatmadan önce; hakkında gerek kendisinden, gerekse basında çıkan yazılardan derlediğimiz kısa bir hayat yolculuğuna çıkmamız, onu daha iyi tanımamıza vesile olacaktır.

Kısaca hayat hikayesi şöyledir: Konya'da Mevlâna Müzesi'nin doğu kısmında, Türbe önü de denen mahalde yer alan bir evde dünyaya gelmiştir. İlkokulu Köprübaşı İlkokulunda, orta ve lise öğrenimini ise Karma Ortaokulu ve Konya Lisesinde tamamlamıştır. Fahri Bey'in ilk hocaları anne, babası ve yakın akrabalarıdır. Daha sonra ise sırasıyla okul hocaları ve sınıf arkadaşları gelir. Aynı zamanda kendi nefsi de

kendisinin en önemli hocalarından biri olmuştur. İşte bu yukarıda saydığımız hocalarından edindiği bilgilerle kendi kendini, devamlı surette iç dünyasındaki laboratuvarında tahlil etmiş ve hayatı boyunca buradan çıkan sonuca göre hareket etmiştir.

Fahri Bey'in hayatına yön veren bir deyiş vardır ki, o da şöyledir: **"Gaye ve paye arasında sallanan ömrüm, 3 üniversite arasında mutluluk ve yaşam sevinciyle geçti"** Bu lafza binaen hayatındaki 3 önemli üniversiteden ilki olan İTÜ İnşaat Fakültesi'ne 1958 yılında girip; 1963 yılında Betonarme Opsiyonu İhtisası'ndan mezun olmuştur. Daha sonra ise Konya DSİ 4. Bölge Müdürlüğü Proje ve Barajlar Baş Mühendisliği'nde mesleğe başlayarak ilk yaşama sevincini tatmıştır. 60'lı yıllarda ise **"hayatımdaki ikinci önemli üniversite"** dediği olay gerçekleşir ve Selçuk Üniversitesinin kuruluş aşamasında müteşebbis heyet başkanlığını yapar. Bu konuda çalışmaları hayatındaki 2. büyük yaşama sevincidir. En sonunda hayatındaki 3. ve son üniversite ise Saraybosna'daki Sarajova Üniversitesi'dir. Fahri Bey; Sarajova Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Faruk Caklovica tarafından davetli olarak 23 Mart 2008 tarihinde Saraybosna'ya çağırılmış ve çeşitli tetkiklerde bulunmuştur. Bu görev sırasında ülkedeki şehirleri gezerken Osmanlı izlerini ve mirasını görünce aldığı hazzı 3. yaşama sevinci olarak bizlere aktarmaktadır,

Askerliğini (1964/1966) 6 ay İstihkam Okulu, 1,5 sene (6 ay asteğmen, 1 yıl istihkam ve deniz teğmeni olarak) 24 ay olarak Deniz Kuvvetleri Komutanlığı İstanbul Boğazi müstahkem mevkiinde yapmıştır. Askerlik dönüşü YSE 7. Bölge Kontrol Amirliği'nde İçme Suları Şefi ve Müdür Muavini olarak mesleğine devam etmiştir. 1969 yılından ise istifa ederek işinden ayrılan Fahri Bey; Şeref Mühendislik ve Mimarlık Bürosu'nda proje, kontrollük, şantiye şefi olarak bina ve fabrika inşaatlarının yapımında çalışmış olup, Konya Çimento Fabrikası 2. kısım inşaatında sözleşmeli kontrol mühendisi ve müşavir da olarak görev yapmıştır.

1967 yılında ise Eczacı Sansal Hanım'la evlenmiş ve iki çocuğu dünyaya gelmiştir. İki çocuğundan Fulya Boğaziçi Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği mezunudur. Aynı Üniversitede İşletme İhtisasından sonra İstanbul'da Microsoft Firması'nda göreve başlamış olup, halen kendi bilgisayar firmasında çalışmalarını devam ettirmektedir. Oğlu Tahir Kuntay ise Selçuk Üniversitesi İnşaat ve Anadolu Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nden mezundur.

Fahri Bey hayatı boyunca günlük çalışmalarının yanı sıra kültürel ve sosyal hayattan da hiçbir zaman kopmamıştır. 1956 yılında Konya Lisesinde iken Yeni Konya Gazetesinde deneme yazılarına teknik ve kültür konularında başlayıp, sonraları Konya'da şehircilik mevzularında yazmaya devam etmiştir. Şehirciliğin çarpık yapılaşma sorunları için imar planlarının hazırlanmasında aktif rol almıştır. Ayrıca o dönemlerde Amerika'da John Tracy Clinic'le temas geçerek İşitme Engelliler Okuluna Ana Okulu açtırmak için vermiş olduğu uğraş dikkate şayandır. Zira bu okulun açılmasıyla 0-3 yaş grubu işitme engelli çocuklara

John Tracy Clinic kitap ve broşürleriyle eğitim verildiği takdirde ileri derecede işitme kaybı olanlar dahi dudak okuma ile konuşur hale gelecektir. Fakat o zamanki riyaset bu işi hafife almış ve proje hayata geçmemiştir.

Görüldüğü üzere 50 yıllık gazetecilik yaşamında Yeni Konya'dan sonra Ziya Tanrikulu ve Şevket Eskill'in çıkarttıkları Hamle ve daha sonra Konya'da Yarın gazetelerinde ve Yeni Meram gazetesinde teknik mevzudaki yazılarını sürdürmüştür. Daha sonraları ise Merhaba gazetesinde çıkan çeşitli kültür, teknik ve sanat yazılarıyla halkı bilinçlendirmede önemli bir basamak vazifesi görmüştür. Ayrıca günümüzde **"Konya'dan Dünya'ya"** yazı dizisiyle Ortadoğu'dan başlayıp Semerkant'tan Çin'e, Kosova'dan Yemen'e kadar gidip gördüğü yerlerdeki Türk-İslam kültür ve sanatı izlerini okuyucularıyla paylaşmaktadır. Şunu da belirtmek lazımdır ki, **"Sanata sahip çıkmak için, önce onu tanımak lazımdır"** ilkesinden hareketle İtalya, Venedik, Floransa, Paris, Çek Cumhuriyeti, Prag, Avusturya, Viyana, Macaristan, Budapeşte, Hindistan, İran, Irak, Ürdün, Suriye, Şam, İngiltere, Almanya, Çin, Bosna-Hersek, Arabistan gibi şehirlerde ve buraların müzelerinde yaptığı tetkikler sonucunda o coğrafyanın sanatını da tetkik etme fırsatı bulmuştur. Bunların dışında bilhassa inşaat işlerinden; Kara taş döşemeciliği camcılık, alçıcılık, Horasan harcı yapımıcılığı, kireççilik, sıvacılık, mermercilik, kerpiççilik, boyacılık, kaldırımcılık, taş oymacılığı ve kitap-yazı ve süsleme sanatlarından ise; kağıtçılık, mürekkepçilik, nakkaşlık, kağıt oymacılığı, kalemkâr ve meydan ressamlığı, sedefçilik, künde-kârî gibi el sanatları konularında araştırmalarına ve yazılarına devam etmektedir.

Kendisi bu coşkulu çalışmalarını

“Kalem vardır altın, kalem vardır kamış, kalem de vardır ki Hak aşkına susamış” dizeleriyle dile getirmektedir. **“Sanatın her çeşidinin kölesiyim, böyle kölelik dostlar başına”** diyerek 150 çeşit konuda hazırladığı **“Osmanlı’da zanaattan sanata”** adlı araştırmaları kitap haline getirmiş olup basılmayı beklemektedir. Ayrıca Osmanlı’da depreme karşı dayanıklılık tedbirleri, Hicaz Demiryolları ve Ecyad Kalesi araştırmaları Akademik Sayfalar’da yayımlanmıştır. Bilindiği üzere **“Kâinatın Dili: Dua ve Peygamberimiz ve Konya”**, **“Hz. Mevlâna ve Sanat”** isimli 2 kitabı da yayımlanmış olup, bunların dışında yayına hazır çok sayıda eseri mevcuttur. Bunlardan bazıları şöyledir; **“Hat tatlılara Meşk, Ressamlara Renk, Musikişinaslara İlham Veren Sönemeyen Işık Hz. Mevlâna”**, **“Zanaattan Sanata, Sanattan Gönüle, Gönülden Sevgi Pınarlarına ve İlahi Aşka”**, **“Kalemin Aşkı ve Siyah Nurun Hikmeti: “Hüsni Hat Sanatı”**, **“Hicaz ve Bağdat Demiryolu”**, **“Türk İslam Sanatlarından Tezhip, Minyatür ve Ebru”**, **“Ecyad Kalesi ve Medine Tren İstasyonu”**, **“İl Abdülhamit Han ve Akabe Siyaseti”**

Bu çalışmaları sırasında kendisi için çok önemli olan bir konu vardır ki bu konuyu Fahri Bey yazılarında sıkça vurgulamaktadır. Bu konu; **“Peygamber sevgisidir.”** Daha da önemlisi Peygamberimize olan sevgiyi dille ve yazıyla anlatmanın mümkün olmadığını idrakinde olan Fahri Bey; **“Karınca ve kararınca”** mantığından yola çıkarak ve O’nun şefaatine nail olma arzusuyla, Peygamberimizin yaşamından; O’na duyulan özleminden; güzide ashabından ve İslam tarihinden pasajlar sunarak o dönem hakkındaki bilgilerimizi adeta devamlı yenilemektedir.

Ayrıca dikkate şayandır ki, Fahri

Bey’in, 45 yıl önceki öğrencilik zamanlarında, geçimini sağlamak için Konya kaşıklarına hat yazıyla Osmanlıca yazılar yazarak başlayan el becerisi; son zamanlarda bir tutku haline almış ve bu uğurda bürosunu bir sanat merkezi haline getirmiştir. Bu uğurda çalışmalarını uzun bir süre devan eden Fahri Bey, bürosunda yer alan 150 adedin üzerindeki hat levhasından fildişi üzerine gümüş 10 tanesini hiçbir karşılık beklemeden Koyunoğlu Müzesi’ne bağışlamıştır. Ayrıca dedesi Hacı Abdurrahman Hoca’ya ait kıymetli bir kürk ve buna ilaveten gene dedesine II. Abdülhamit tarafından İslahı Medaris talebelerine verilmek üzere hediye gönderilen antika bir lamba ve bunların yanında aile yadigarı 3 heybe de bağışlanan eserler arasındadır. Bilindiği üzere okumayı ve yazmayı çok seven ve geniş bir vizyonu olan Fahri Özparlak Bey; Koyunoğlu Müzesi Kütüphanesi’nde araştırmacılara yardımcı olmak amacıyla yeni bir bilgisayar satın almış ve ayrıca Türk Diyanet Vakfı’nın çıkardığı İslam Ansiklopedisinin bazı sayılarını temin ederek araştırmacıların istifadesine sunmuştur.

Sonuçta Fahri Bey’in vizyonu ve Konya kültür hayatına hizmetlerini bir iki sayfada özetlemek mümkün değildir. Bu yazıda sadece genel anlamda Konya’ya yapmış olduğu hizmetlerden, değerli çalışmalarından bazı örnekler vermeye çalıştık. Ama hayatı boyunca yaptığı diğer hizmetlerini de yazmaya kalktığımız zaman bu sayfaların yetersiz kalacağına hiç şüphe yoktur. *Yazımıza* son verirken şunu da belirtmek lazım gelir ki, Fahri Özparlak hali hazırda hiç hız kesmeden gezilerine, araştırma yazılarına devam etmekte olup, Konyalılara bir nebze olsun faydalı olmak için var gücüyle çırpınmaktadır.

Aşkın ile... “Hamdım Bişdim Yandım”

Hz. Mevlana

Konya, Mayıs – Bakü, Eylül 2007
Şelale Ana (Hümmetli),
Şair – yayımcı

“Gel! Gel!” – deyib
Ney seslendi.
“Gel! Gel!” – deyib
Hey seslendin
“Aşıkların Kabesi”ne!
Sana geldim! Geldim sana
Ben bu sene.
Bu Mayısda
o “Kubbe-i - Hadra”n ile buluşanda
göz yaşlarım döndü sele...
O anların hekayeti
Yalnız neyle gelir dile...

“Dinle neyden”, ya Mevlânam!
Sen ki, kendin söylemişdin:
“Bişnev ez ney!”
Hep dinledim yıllar ile,
Dinledim ben hep o neyi...
Dinledikçe biştim,
Biştim ben ep iyi...
“Bişnev ez ney!”, ya Mevlânam!
Dinle, sana neler söyler gönül neyim:
Bir çocuk gibiydim – hamdım,
Hamdım, Hazreti - Mevlânam.
Kusurluydu şükürüm, hamdım,
Hamdım, Hazreti - Mevlânam...

Hamdım, ilham etti ama
Uca Mevlam bu saf hama,
“Dert”denilirmi ilhama?! –
Çeşitli dertlerde biştim,
Biştim, Hazreti – Mevlânam!

Bir ney gibi, neyi aşkın
Kendim oldum neyi aşkın...
Söyletmedi neyi aşkın?!
Mevlamın aşkıyla yandım,
Yandım, Hazreti Mevlânam!!

Bir çocuk gibiydim – hamdım,
Çeşitli dertlerde biştim,
Mevlamın aşkıyla yandım,
Yandım, Hazreti Mevlânam!!

Aşkdı ruhum, aşkdı andım,
Bir ilahi aşkda yandım,
Ben şu aşkı senle kandım,
Kandım, Hazreti Mevlânam!!

Sana geldim ben bu sene –
“Aşıkların Kabesi”ne!

Konya – o “Veliler şehri”,
Aşk Declesi, aşkın nehri!!
Şu dünyanın Cennet bağı!
Mevlânamin can konağı!
O Hazretin gül tenini
kucaklamış –
Altın olmuş hep toprağı!!

Konya – o koskoca derviş
Senle muradına ermiş,
Kendisi de semazenmiş –
Aşkın ile dönüyormuş!..

“Ayağının tozuyum Muhammed (s) Mustafanın,
kuluuyum, kölesiyim ben mukaddes Kuranın” –
söyledin, ey ulu pir.

Bu aşkın tevazöyle
Aşkın tahtı senindir!

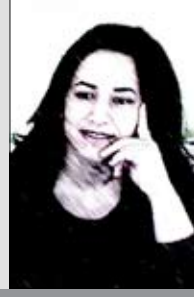
“Olduğun gibi görün,
Göründüyün gibi ol!” –
Şu emrin Hakikate
giden ep iyi yol!

“Gel! Gel!” – dedin,
Geldim sana – “Aşıkların Kabesi”ne!..
Aşkın ile çiçek açmış can konağım!!
Hikmet dolu “Mesnevi”ne
Can konağım dönüp olmuş Cennet bağım!!

Ey ulu pir! Büyük Veli!
Aşk Sultanı! Sevgi seli!
Aşk dindirdi – düşünmedim,
kimim, neyim...
Aşk söyletirdi, susmaz oldu
gönül neyim...
Şu sunduğum şol aşkımdan Declesinden
birce testi su misali...
Şu – gönlümün peteğinden
birce damla sevgi balı...

GENÇLİĞİM

Süheyla Önal

suheyla_onal@hotmail.com

Gençliğim;

Yedi uzun yıl bitmek bilmeyen ecir, yedi gençliğimi, yedi yıl.

Geçliğim;

Ruhum hüznün bahçesinde, kalbim gerilerde, çocukluğumda. Ya! . Ya!...gençliğim nerde?

Gençliğim;

Uzun uzun yollar, yıllar bilmeden yaşadılar. Tuzaklar içinde yol aldım, hırsız damgasıyla gözlerde yargılandım.

Gençliğim;

Yüreğim kahır içinde karalandı. Alaylarını ardımdan yaptılar, sağır oldum, dilsiz oldum, dayanamadım siyah siyah ses oldum.

Gençliğim;

Zafer benim, muzaffer benim, iman benim, umut benim. Korkumu bulutlara verdim, şimşek olup çaksınlar, dilleri aciz korkakları yaksınlar diye.

Gençliğim;

Katmer katmer, yüzümde izlerim, gözlerimde öfkelerim, dilimde yılanın zehri, kulaklarım sessiz feryadımı dinler sabırla. Elbet gelecek, kısat kıyamet günlerim.

Gençliğim;

Kimin hayalisin, neredesin? Aklımla yürüdüğüm savaşta, sen nereye yürürsün? Dur, bir bakalım arkaya, ne kadar geçmişsin?

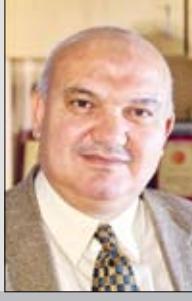
Gençliğim;

Sessizlik ve sabır içindeki olgunluk yıllarım. Özlemlerim, inançlarım, aşklarım. Yaşamak anlamak içinmiş, iyi ki anladım.

Gençliğim;

Sonsuzlukta yeniden yaşamak isterim. Ukdelerim kaldı sende, almak isterim...

Ali IŞIK

M. Necati Elgin'e Gönderilen MEVLEVÎ MEKTUPLARI -19-

HALİL CAN'IN MEKTUPLARI -10-

15. a:

Bismihî
es-Selâmü Aleyküm

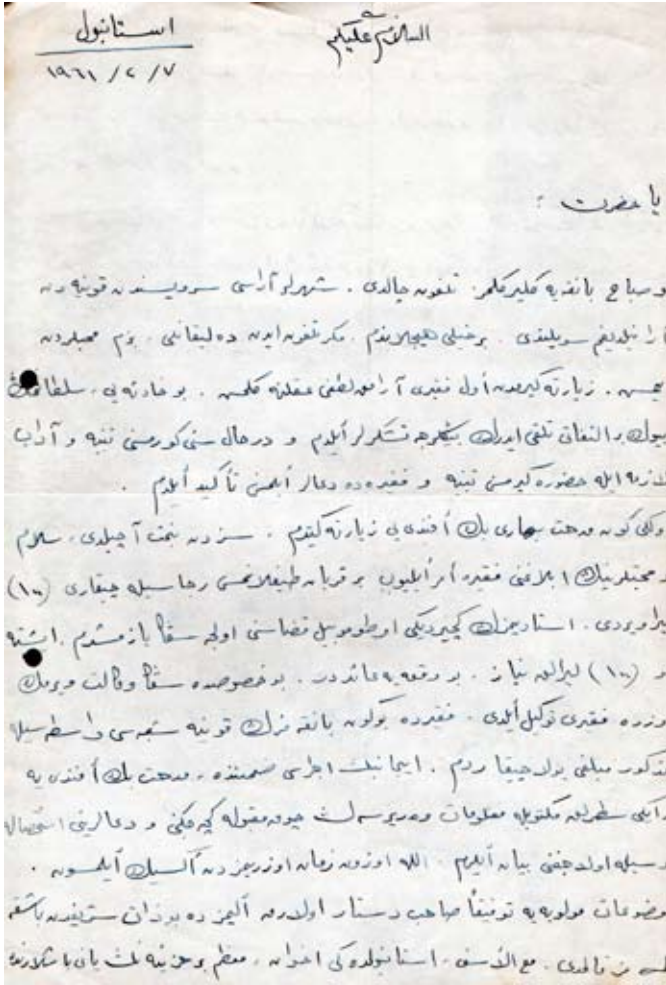
İstanbul

7/ 2/ 1961

Ya Hazret;

Bu sabah bankaya gelir gelmez telefon çaldı. Şehirlerarası servisinden Konya'dan arandığımı söylendi. Bir hayli heyecanlandım. Meğer telefon eden delikanlı, bizim muhiplerdenmiş. Ziyarete girmeden evvel fakiri aramak lütfü aklına gelmiş. Bu hadiseyi, sultanımın büyük bir iltifatı telakki ederek binlerce teşekkürler eyledim ve derhal seni görmesini tembih ve âdâb-ı lâzime⁽¹⁾ ile Huzur'a girmesini tembih ve fakire de dualar eylesimini tekit⁽²⁾ eyledim.

Evvelki gün Mithat Bahari Beyefendi'yi ziyarete gittim. Sizden bahis açıldı. Selam ve muhabbetlerinin iblağını fakire emreyleyip bir kurban tıglanması ricasıyla çıkarıp (100) lira verdi. Üstadımızın geçirdiği otomobil kazasını evvelce sana yazmıştım. İşte bu (100) liralık niyaz, bu vakaya aittir. Bu hususta sana vekâlet vermek üzere fakiri tevekkil⁽³⁾ eyledi. Fakir de bugün bankamızın Konya şubesi vasıtasıyla mezkûr meblağ-ı yola çıkardım. İcabının icra-yı zahmetinde, Mithat Beyefendi'ye bir iki satırlık mektupla izahat verirken çok makbule geçeceğimi ve dualarını istihsale vesile olacağını niyaz eylerim. Allah uzun zaman üzerimizden eksik eylesin. Mevzuat-ı Mevlevî'ye tevfiikan⁽⁴⁾ sahib-i destar⁽⁵⁾ olarak elimizde bu zat-ı şeriften başka kimsemiz kalmadı. Maalesef İstanbul'daki ihvan, muazzam bir hazinenin yanı başlarında...

(1) **âdâb-ı lâzime**: Gerekli usuller, saygılar.

(2) **te'kid**: Kuvvetlendirme, tekrarlama.

(3) **tevekkil**: Vekil atama, tutma.

(4) **tevfiikan**: Uyarak.

(5) **sâhib-i destâr**: (Mevlevîlerde) destar sahibi, şeyh (Mevlevîlerde sahib-i destar olabilmeyen ilk şartı nefsi ve varlığı yok etmektir).

15. b:

...bulunduğunun farkında değiller. Hazretimin bütün hacirâtı⁽⁶⁾ aşk-ı Mevlâna ile meşbudur⁽⁷⁾. Hemen hemen fakirden başka ziyaretçisi yoktur. Evvelce Ceylan Bey gider gelirdi, fakat o hazret de şimdi kalp hastalığından mustarip bulunduğundan, doktorların tavsiyeleri mucibince, sokağa çıkmıyor.

Süleyman Hayat kardeşimizden aldığım bir mektupta kerime-i çakeri⁽⁸⁾ Zeynep için tıglanmasını niyaz ettiğim kurbanın ve somatın tafsilatı yazılı idi ki fakiri ziyadesiyle sevindirdi. Allah cümleden razı olsun.

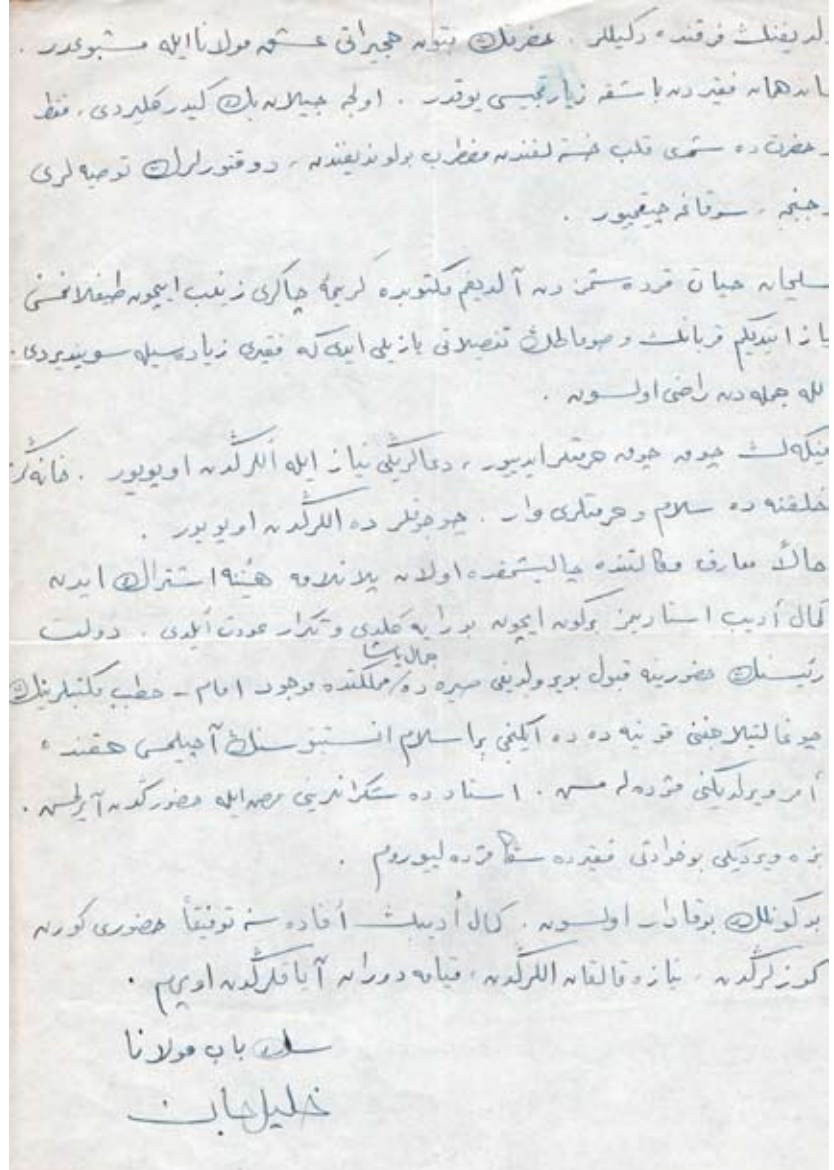
Yengen çok çok hürmetler ediyor, dualarını niyaz ile ellerinden öpüyor. Haneniz halkına da selam ve hürmetleri var. Çocuklar da ellerinden öpüyor.

Hâlen Maarif Vekâletinde çalışmakta olan planlama heyetine iştirak eden Kemal Edip üstadımız bugün için buraya geldi ve tekrar avdet eyledi. Devlet Reisinin huzuruna kabul buyurulduğu sırada Cemal Paşa⁽⁹⁾ memlekette mevcut imam-hatip mekteplerinin çoğaltılacağını Konya'da ikinci bir İslâm enstitüsünün açılması hakkında emir verildiğini müjdelemiş. Üstat da şükranlarını arz ile huzurundan ayrılmış. Bize verdiği bu havadisi fakir de sana müjdeliyorum.

Bugünlük bu kadar olsun. Kemal Edip'in ifadesine tevfikân Huzur'u gören gözlelerinden, niyaza kalkan ellerinden, kıyama duran ayaklarından öperim.

Seg-i bâb-1
Mevlâna⁽¹⁰⁾

Halil Can

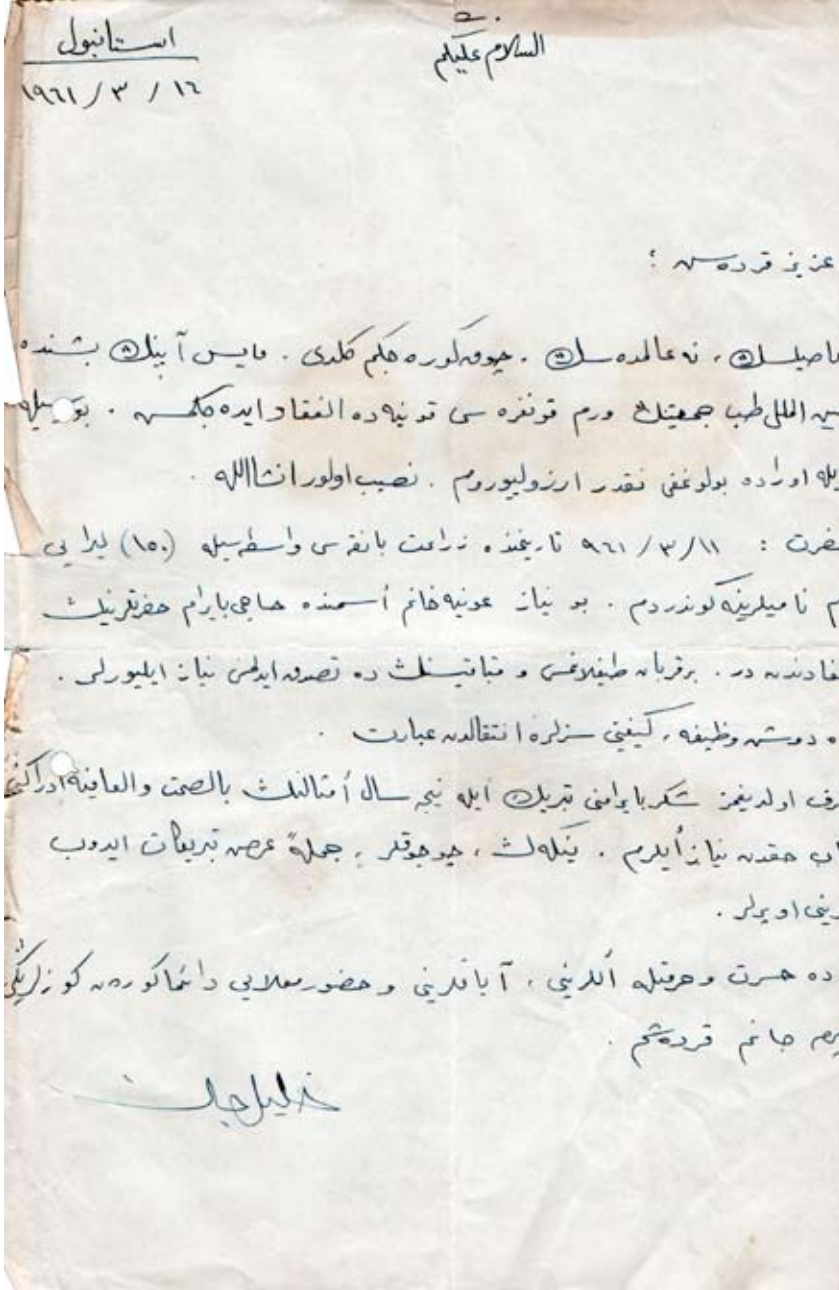
(6) hacirât: Hücreler.

(7) meşbû': Tok olma, doyma, kanma.

(8) kerime-i çaker: Sevgili kız (evlat).

(9) Cemal Paşa (Gürsel): 1895'te Erzurum'da doğup 1966'da Ankara'da öldü. Milli Birlik Komitesi (MBK) başkanı ve Türkiye Cumhuriyeti'nin dördüncü cumhurbaşkanı.

(10) seg-i bâb-1 Mevlâna: Mevlâna kapısının kopeği.

16:

Bismihî
es-Selâmü Aleyküm

İstanbul
16/ 3/ 1961

Aziz Kardeşim;

Nasılsın, ne âlemdesin. Çok göreceğim geldi. Mayıs ayının başında Beynelmîlel Tıp Cemiyetinin Verem Kongresi Konya'da inikat⁽¹¹⁾ edecekmiş. Bu vesile ile orada bulunmağı ne kadar arzuluyorum. Nasip olur inşaallah.

Hazret: 11/ 3/ 961 tarihinde Ziraat Bankası vasıtasıyla (150) lirayı nam-ı namîlerine⁽¹²⁾ gönderdim. Bu niyaz, Avniye Hanım isminde Hacı Bayram Hazretlerinin ahfadındandır. Bir kurban tığlanması ve mütebakisinin⁽¹³⁾ de tasadduk edilmesini niyaz ediyorlar. Bize düşen vazife, keyfiyeti size intikalden ibaret.

Müşerref olduğumuz Şeker Bayramı'nı tebrik

ile nice sâl emsalinin bi's-sıhhat ve'l-âfiye idrakini Cenabı Haktan niyaz ediyorum. Yengen, çocuklar, cümleten arz-ı tebrikat edip ellerini öperler.

Ben de hasret ve hürmetle ellerini, ayaklarını Huzur-ı muallâyı daima gören gözlerini öperim canım kardeşim.

Halil Can

(11) in'ikâd: Kurulma, toplanma.

(12) nâm-ı nâmîleri(ne): Ünlü, tanınmış adları(na); adına vekâleten.

(13) mütebâki: Fazla, kalan.